

Första läsningen: **Vish 7:7-11** (*Jag höll rikedom för intet i jämförelse med visheten*)

Salomo – eller vem som nu skrev detta i hans namn – har evigt rätt: vilken glädje har vi av makt, rikedom, hälsa och skönhet, ja, t.o.m. av ögats ljus om vi saknar vishet? En hel värld jagar jordiska njutningar, som dock förgår och lämnar oss svaga, fattiga, sjuka och vissnade, till sist när allting slocknar. *Sann kristen världsflykt är en dygd*. Den leder oss till Gud och därifrån tillbaka till världen, hans gåva, som vi nu tacksamt gläds åt men inte avgudar. Observera att Salomo får sin vishet genom **bön** (v.7; jfr 1 Kung kap. 3; 2 Krön kap.1). Jesus sa: *Be, så skall ni få* (Matt 7:7). *Jag äger mer vishet än alla mina lärare, ty jag begrundar dina lagbud* (Ps 119:99).

Andra läsningen: **Hebr 4:12-13** (*Guds ord blottlägger hjärtats uppsåt och tankar*)

Guds ord är ett *svärd* och hans *öga* ser allt. Vi förknippar typiskt dessa symboler med *makt* och *kontroll* (t.ex. polis). Gud känner till all vår bluff. Därför fruktar vi **Ögat** inför vilket allt *ligger naket och blottat* (v. 13). Men ärliga, glömda, försvarslösa eller förtryckta människor längtar efter Ögat, efter att bli sedda och upprättade! Jesus, Guds Ord, avslöjade människors onda tankar (v.12). Maria visste det i förväg, och att de skulle vända *sina* svärd mot Jesus och indirekt mot henne själv (Luk 2:34-35).

Evangelium: **Mark 10:17-30** (*Gå och sälj allt du har, kom sedan och följ mig*)
(Alternativ, kortare läsning: Mark 10:17-27)

Den unge mannen är rädd om sin frälsning. Han vet inte vem Jesus verkligen är (men läsaren vet det). Han kallar Jesus ”god” men får ett abrupt svar. Varför? Det är ungefär som om en kung lever *inkognito* bland sina undersåtar. Någon imponeras av hans ädla ord och utbrister ”Du talar majestätisk!” Då svarar han: ”Varför kallar du mig så? Bara kungen är majestät!” Men varför är den unge mannen så orolig? Lever han enligt Guds bud, så blir han ju frälst! Jesus citerar ett axplock av tio Guds bud, han börjar med det femte (inte döda), avslutar med det fjärde (hedra föräldrar) och upprepar det sjunde två gånger (inte stjäla). Men mannen vill *mer*. Tyvärr, han blir ingen jublande fattig *Franciskus av Assisi* utan går från Jesus med tunga steg, hem till *världsliga bekymmer, rikedomens lockelser och alla möjliga begär* (Mark 4:19).

V. 25 är en drastisk bild. Ett nålsöga var den *minsta* öppningen och kamelen det *största* djuret man hade att göra med. Nålsögat är en variation av *den trånga*

porten och den smala vägen (Matt 7:13-14). Kameler är lastdjur, en karikatyr av oss med våra onödiga rikedomar! Apostlarna är chockade, de är annars vana vid tuffa ord (jfr Mark 9:42; Matt 8:22). Jesus går tvärt emot det vi kallar ”framgångsteologi” i dag (= föreställningen att välstånd är tecken på Guds speciella gillande). Gud kan dock också frälsa de rika (v.27). Apostlarna har gett upp allt och utstår förföljelser men *kyrkans gemenskap* blir deras kompensation, på jorden och i himlen (v.29-30).

MÅNDAGEN I 28 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Gal 4:22-24, 26-27, 31 – 5:1** (*Vi är inte barn till en slavinna utan till den fria kvinnan*)

Abrahams två söner Ismael och Isak jämförs djärvt med Gamla och Nya förbundet. *Det nuvarande Jerusalem* (v. 25) är som slavinnan Hagar. Kyrkan på jorden och i himlen är som Sara, den fria modern till Isak, *löftets barn* (v.28). Paulus var möjligen själv son till frigivna slavar. Det påverkade kanske hans val av allegorier.

Evangelium: **Luk 11:29-32** (*De skall inte få något annat än Jona-tecknet*)

Kravet på ett mirakulöst tecken (i detta kapitel v. 16) får ett klart nej. Jesus vill därmed säga: *Vilka ”bevis” fick folket i Ninive av profeten Jona? Inga andra ”bevis” än hans ord som talade om för dem att de måste omvända sig. Det räckte för dessa hedningar men tydligen inte för er fromma judar* (jfr Matt 12:38-42 där profetens tre dygn i valen blir ”tecken” på Jesu uppståndelse). Här hos Lukas ses bara Jonas straffpredikan som ”tecknet”. V. 31: Söderns drottning uppskattade visdomen hos Davids son Salomo (1 Kung 10:1-10), men *denne Davids-son* (Jesus) är större. Guds egna ser inte, hör inte, fattar inte.

Mitt namn är stort bland folken, säger Herren Sebaot (Mal 1:11).
--

TISDAGEN I 28 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Gal 5:1-6** (*Tron får sitt uttryck i kärlek*)

I antikens värld var risken att förslavas eller – ännu värre – att åter bli slav efter att man en gång uppnått sin frihet, verklig. Paulus vill varna: Man kan mista *friheten från lagen* och återfalla i ”lagens slaveri”. *Se upp! Ni tappas bort både Kristus och nåden om ni på nytt underkastar en minutiös observans av en rad yttre lagbud. Vi står för något nytt, det nya förbundet.*

Evangelium: **Luk 11:37-41** (*Ge åt de fattiga, så blir allt rent för er*)

Befolkningen i Galileen (Jesu hemtrakt) var okänd för att ta lätt på renhetslagarna. Jesus passar in i bilden, men svarar skarpt på sin värds kritik. Fariseerna beräknar tionde av allt (jfr 3 Mos 27:30). Jesus vill säga: *Ni snåla dårar! Ni diskar faten rena från matrester. Varför ger ni inte era matrester till fattiga? Det vore ett "diskande" som behagade Gud* (jfr Luk 16:21; Mark 7:28). Att dela med sig till de fattiga gläder Gud mer än något annat vi gör (Dan 4:24; Syr 3:30; Tob 4:5-10). Allmosor förekom nästan inte i den icke-judiska antika grekiska värld som Lukas läsare levde i. Därför betonar han det här.

Dela ditt bröd med den hungrige, ge hemlösa stackare husrum (Jes 58:7).

ONSDAGEN I 28 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Gal 5:18-25** (*De som tillhör Kristus Jesus har korsfäst sitt kött med alla dess lidelser och begär*)

Vad innebär det att leva i Anden? Paulus ger en drastisk bild: att korsfästa sitt kött med alla dess lidelser och begär (jfr v. 24). På köttets Golgota växer ett träd med *Andens nio frukter* (v. 22-23). Dödas inte köttet växer i stället det ogräs som nämns i v. 19-21. "Köttet" är i bibliskt språkbruk inte kroppen utan *självdyrkandet som ständigt gör uppror mot Gud*.

Evangelium: **Luk 11:42-46** (*Ve er fariseer och laglärda*)

Fariseernas noggranna observans av matföreskrifter får här hård kritik. Vi vet från judiska källor utanför Bibeln att växten *vinruta* (v. 42) var undantaget från listan över växter man skulle beräkna tionde av. De överdriver alltså, vill Jesus säga. Men vi får inte tvivla på fariseernas goda vilja. De drömde om ett Gudsfolk som i alla detaljer levde upp till Guds bud och på så sätt visade honom sin kärlek och sin trohet mot förbundet. Det är väl bara mänskligt att gilla att bli hälsad på torgen? Söka en bra plats i synagogan gör man väl för att vara nära Gud? Jesu anklagelser svider rejält. I grunden påstår han att *den rituella orenhet* som fariseerna gjorde allt för att undvika (ett tillstånd som uteslöt dem från gemenskapen med Gud) sitter **inne i hjärtat** på dem. *Gravar som inte syns* (v. 44) blev man oren av om man trampade på. Med andra ord: *ni är orena inuti. Ni är som döda utan att ni vet om det. Att komma nära ER är att bli oren*. En laglörd (alltså en professionell teolog) känner sig kränkt (v. 45). Hans grupp anklagas då för att göra livet hårt för människor utan att vilja hjälpa dem. Det är

ren chockterapi, omkullkastande kritik. Man undrar vad Jesus skulle säga om oss i dag? Att vi är andliga zombier, kanske.

Rannsaka mig, Gud... och led mig på den eviga vägen (Ps 139:23-24).

TORSDAGEN 18 oktober: EVANGELISTEN LUKAS, fest

Den helige LUKAS var läkare (Kol 4:14), medarbetare till Paulus (2 Tim 4:11; Filem v. 24). Han skrev det tredje (och längsta) evangeliet och Apostlagärningarna. Centrum i hans budskap är Jesus, syndarnas och de utsattas frälsare, som kom för att ”söka efter det som var förlorat och rädda det” (19:10). Mycket har vi bara genom honom, som liknelserna om *den förlorade sonen* (15:11-32) och *den barmhärtige samariern* (10:25-37), mycket om rika och fattiga, om den helige Ande, detaljen om *den gode rövaren på korset* (Luk 23:39-43) och många viktiga böner.

Lukas reser med Paulus på den andra missionsresan (antagligen som läkare med tanke på Paulus svaga hälsa, jfr 2 Kor 12:7f) år 49/50 (Apg 16:10), och han är också med på tredje resan 53/58. Lukas mildhet måste ha verkat välgörande på Paulus eldiga karaktär. De är tillsammans under det svåra kyrkomötet med lärjungarna av första generationen i Jerusalem, Apg 21:15-19. Staden och templet där måste ha gjort outplånligt intryck på Lukas, för han nämner dem ofta. Vi kan tänka oss att Lukas under Paulus tvååriga fångenskap i den romerska militärstaden Caesarea vid havet (Apg 24:22ff), hade rika möjligheter att inhämta upplysningar bland människor som hade levt med Jesus. Han bör ha träffat Maria eller kvinnor som känt henne (jfr kvinnolistan i Luk 8:3 och det faktum att allt i hans barndomsberättelse verkar beskrivas med jungfru Marias ögon). Många av *Rosenkransens mysterier* bygger på vad Lukas har lärt oss om Jesu mor. Han verkar vara nära Paulus i hans fångenskap i Rom (2 Tim 4:11).

De märkligt oavslutade Apostlagärningarna låter oss ana att Lukas kan ha haft en tredje skrift i tankarna (om Paulus resa till Spanien – jfr Rom 15:24,28 – och kanske med Paulus predikningar på Forum Romanum, hans försvar inför kejsar Nero och hans halshuggning, och kanske också om Petrus och hans död i Rom). Men något kom emellan. En bra gissning är Neros vansinniga massaker på kyrkans medlemmar i Rom under åren 64-67 där den trogne läkaren kan ha fallit offer. Allt förändrades då. Den Rom-vänliga linjen i Lukas skrifter blev absurd. Ingen tog upp den tråden. Kyrkan hade fått definitiv sektstämpel och gick under jorden.

Festdagens första läsning (2 Tim 4:9-17a) för oss rakt in i den åldrande Paulus vardag. Lukas hjälte skriver från fängelset. Han oroar sig för vinterkyllan som

närmar sig, ensam och övergiven som han är, han saknar sina anteckningar, känner sig sviken av många men är också full av tillit till Guds makt som verkar i honom. *Bara Lukas är kvar hos mig* (v. 11) – vilken trogen medhjälpare! Evangelieläsningen ger oss Lukas version av Jesu tal till de lärjungar han sände ut för att predika (Luk 10:1-9). Vi får intrycket att Jesus hade en genomtänkt missionsplan. Denna plans universella innebörd avslöjar Lukas för oss i Apg 1:8: kyrkans röst skulle nå ut till alla folk, *ända till jordens yttersta gräns*. Det är ord som Lukas skriver ner med stor övertygelse.

Fira denne kyrkans tidiga tjänare i dag genom att läsa i hans dubbelverk, evangeliet och Apostlagärningarna. Släpp in den milde och kloke berättaren i ditt hem, låt honom måla sina porträtt av Jesus och Maria i ditt hjärta!

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vår Gud, du utvalde den helige Lukas för att röja din kärlek till de fattiga. Låt oss, som med stolthet bär det kristna namnet, hålla ut i bön med ett hjärta och en själ, och låt alla folk se din frälsning.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 4:9-17a samt Luk 10:1-9

FREDAGEN I 28 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 1:11-14** (*I Jesus har ni fått den utlovade heliga Anden som ett sigill*)

Läsningen här är en enda lång mening i grekiskan. Den börjar redan i v. 3. *Arvsloten* i v. 11 är *den utlovade heliga Anden*. Anden är *ett sigill* och *en borgen* för den himmelska saligheten (v. 13-14; jfr Kol 1:12). Att vi är *förutbestämda därtill* (v. 11) innebär inte att "vissa redan nu är dömda till himmel eller helvete" (katolska kyrkan avvisar en sådan syn, se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1037; 1058; jfr 2 Pet 3:9). Nej, det betyder att Gud har förberett allt för oss och nu inbjuder alla folk genom kyrkans röst: *Allt är färdigt. Kom till bröllopet* (Matt 22:4).

Evangelium: **Luk 12:1-7** (*Till och med hårstråna på ert huvud är räknade*)

Efter avhyvlingen av fariseerna vänder Jesus sig till sina egna – och de är många! Stora skaror trängs kring den frispråkige predikanten. De får nu veta att fariseernas parti är genomsyrat ("surdeg") av hyckleri. Lukas använder här ordet om det gömda som ska fram i ljuset med syfte på fariseernas falskhet (jfr Matt

10:26 f, Mark 4:22; Luk 8:17). Inför Gud kan vi inte dölja vår inre rutenhet, tvärtom: den ska en gång bli känd av alla. Det blir livsfarligt att följa Jesus, som nu jagas alltmer av makthavarna. Men det är värre att mista Gud. Välj honom! Han är god. Han som inte glömmet en enda fågel har räknat varje hårstrå på vårt huvud (v. 7). Vi är viktiga, han vill bevara oss. Låt oss inte välja lögnen, självgodheten, pengabegäret – då avvisar vi Gud *mot bättre vetande*.

Förslag till fredagsoffer: tänk efter vilken ruten ”surdeg” i mitt liv som ska bort?
--

LÖRDAGEN I 28 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 1:15-23** (*Gud gjorde Jesus till huvud för kyrkan, som är hans kropp*)

Paulus, nu en gammal man, kan sina formuleringar. Så är v. 15-16 mycket snarlika Fil 1:3 och liknar också Kol 1:3-4; 9-10. Temat **Kristus som kyrkans huvud** (v. 22) utvecklar läran om *Kristi kropp* från 1 Kor 12:12-17. ”Huvudet” måste inte absolut tolkas som ”dominans” (det hebreiska ordet för ”huvud” har samma rot som ordet för ”begränsning”, man kan se det så att Kristus är kyrkans *början och källa*). Guds rike är ingen diktatur (jfr Luk 22:27; Matt 20:25-28). Paulus ber för sina läsare, säger han kärleksfullt i v. 16. Då gör han det också för oss som läser honom i dag.

Evangelium: **Luk 12: 8-12** (*Den heliga anden skall låta er veta vad som behöver sägas*)

Med *Människosonen* (Dan 7:13 f) menar Jesus sig själv, inte någon annan (tydligt i v. 10). Att inte skämmas för att tillhöra Jesus ger stor lön: Jesus ska omtala oss med glädje inför änglarna (v. 8; jfr Matt 25:31 f). Under hatkampanjer mot tron gäller det att vara **bekännare**. Petrus förnekade Herren men fick förlåtelse (Joh 18:16-27; 21:15-17). Varje förnekelse av tron måste biktas. Men varningen om den oförlåtliga händelsen mot den helige Anden (v. 10; se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1864) skrämmet många goda kristna i onödan. Redan deras önskan att inte begå denna synd bevisar att de *inte* begår den. Varningen handlar om ondsint **förhärdelse**: att avvisa Jesus och kyrkan även när man ser något uppenbart gott, som att Jesus botar en blind (Matt 12:22-32). Eller man spottar när kyrkan vid pingstundret fylls av Anden – trots tydliga tecken från himlen (Apg kap 2:13). **Men alla våra synder – även de svåraste – blir förlättna i bikten.**

Var inte rädd, jag har friköpt dig, jag har gett dig ditt namn, du är min.
--

(Jes 43:1f)